UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

5 Si fortasse voles testari, de proprio des.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

C. IV. ¶ *Epiſcopus tertiam partem ſibi debitam eccleſiæ relinquere poterit.*

Item ex concilio Toletano IX. *cap. 6.*

EPiſcopus *a*, ſi tertiam partem, quam de rebus parochialium eccleſiarum ſanctione paterna ſibi debitam novit, aut ipſi eccleſiæ, cujus res eſſe patebit, aut alteri eccleſiæ, quàm elegit, conferre decreverit, & licitum maneat, & irrevocabile robur ejus ſententia ferat.

QVÆSTIO IV.

Q*Vod autem quæritur, ſi de ſuis, & eccleſiæ rebus aliqua acquiſiſſe noſcuntur, cui proveniant, ita diſſinitur*, in eodem concilio Toletano IX. *c. 4.*

C. I. ¶ *De his, qui de ſuis, & eccleſiæ rebus aliqua acquiſiviſſe noſcuntur.*

SAcerdotes *b*, vel quicunq; illi ſunt, quibus eccleſiaſticarum rerum cura commiſſa eſt, quæcunque adminiſtrationis ſuæ tempore emerint, ſi de rebus propriis vel vile, vel earum habuerint, ad eccleſiæ nomen cui præſunt, chartarum conficere inſtrumenta procurent: non enim convenit, ut eccleſia, quem ſuſcepit extraneum efficiat in alieno divitem, & in ſuo retineat fraudatorem. ¶ Hi verò, qui ſuarum rerum noſcuntur habere compendium, ex omni re, quam poſt ordinationis ſuæ diem viſi ſunt acquiſiſſe, ſive nulla, ſive aliqua ſint inſtrumenta confecta, compenſatione 1 tam juris ſui, quàm eccleſiaſticarum rerum habita, ſi ſe utriuſque quantitas exæquaverit, inter eccleſiam & decedentis hæredes æquo jure conquiſitio pertinebit.

1 ¶ Compenſatione] *In concilio ipſo, cum vetuſtis exemplaribus collato, legitur*, compenſata tam juris ſui, quàm eccleſiaſticarum rerum habitudine.

Si quis verò pro compendio ſuarum rerum, eccleſiæ rebus detrimentum intulerit, vel ſi occaſione rerum eccleſiaſticarum in rebus propriis detrimentum paſſus fuerit, viciſſim qui lucrum ſentiunt, detrimentum patientibus reſarciant.

C. II. ¶ *Reſarciantur detrimenta ſacerdotis vel eccleſiæ, quæ alterius occaſione aliter ſenſerit.*

Unde in concilio Bracarenſi III. *cap. 8. legitur.*

QVicunque ſub hoc neglectu res divinas laborare diſtulerit, placito ſpeciali diſtringendus eſt, qualiter ſi de rebus, ſeu augmentis eccleſiæ quæſtum laboribus ſuis propriè auxit, & ex hoc eccleſiaſticis rebus aut neglectum laboris exhibuit, aut minorationem, vel perditionem induxit, quidquid in rebus eccleſiæ minuit, illi reſtituat, ex cujus rebus, atque ſuffragiis ſuos convictus fuerit ampliaſſe labores. Quòd ſi aliquid pro utilitatibus eccleſiæ, aut ſubſtantiæ expendit, aut diſpendii, vel perditionis quidpiam pertulerit, ſi hoc comprobari potuerit, totum illi à rebus eccleſiæ ejuſdem reformabitur, pro cujus utilitate id expendiſſe probatur.

Si verò de rebus eccleſiæ tantummodo aliqua acquiſiſſe noſcuntur, & ad nomen eccleſiæ inſtrumenta debent componere, nec aliquibus poterunt illa donare.

C. III. ¶ *De his, quæ ſacerdotes emunt, ad eccleſiæ nomen ſcripturam faciant.*

Unde in Agathenſi concilio, *c. 54. legitur.*

PResbyter *c*, dùm diœceſim tenet de his, quæ emerit, ad eccleſiæ nomē ſcripturam faciat, aut ab ejus, quam tenet, eccleſiæ ordinatione diſcedat.

¶ *Caput hoc ab Ivone etiam, & auctore Panormiæ citatur ex Agathenſi, in quo extat. In decretalibus verò, tit. de pecul. cler. ex concil. Arelatenſi, & apud Burchardum, & in prima collectione decretalium, ex concilio Arauſico.*

a *Ivo part. 3. c. 171.* b *Ivo p. 3. c. 169.* c *Ext. de pecul. cler. c. Presbyter. Burch. l. 3. c. 119. Ivo p. 3. c. 95. Pann. l. 2. c. 51.*

QVÆSTIO V.

T*Eſtamenta verò non licet eis conficere, niſi de rebus propriis.*

C. I. ¶ *Quomodo de rebus eccleſiæ liceat teſtari ſacerdotibus.*

Unde Gregorius *ſcribit Deuſdedit* 1 *Epiſcopo* a, *lib. 10. epiſt. 42.*

NVlli *b* dubium eſt, quia ſicut ſacerdotibus res in Epiſcopatu acquiſitas nulla eſt alienandi licentia, ita de his, quas antè habuerint, quidquid judicare voluerint, non vetantur. Itaque fraternitatem tuam tempore, quo ad nos fuit, queſtam eſſe recolimus, quod quædam mobilia 2, quæ Conſtantius deceſſor veſter Luminoſæ ancillæ Dei, filiæ fratris ſui, teſtamenti ſerie, legati titulo reliquit, jam Epiſcopus acquiſiſſet, decreviſſeq; nos, ut ſi hoc conſtaret, nullum ex his eccleſia veſtra præjudicium pateretur. Quod & vos oportet recolere, & moleſtiam aliquam prædictæ ancillæ Dei non facere, nec ei ſine cognitione de his, quæ poſſidet, quidquam facere.

1 ¶ Deuſdedit] *Antea legebatur*, Lucidio. *Reſtituta eſt inſcriptio ex originali: quæ inſcriptio integra eſt ſuprà. ead. q. 2. res in Epiſcopatu. Illud enim caput in hoc continetur.*

2 ¶ Mobilia] *In originali impreſſo, & manuſcripto eſt*, immobilia, *ſed non eſt mutatum propter Doctorum ſcripta: nonnulla verò alia ſunt emendata.*

C. II. ¶ *De eodem.*

Idem *lib. 4. epiſt. 22. ſeu c. 66. Cypriano Diacono.*

OBitum Theodori Epiſcopi dilectionem tuam jam credimus cognoviſſe. Sed quia ipſe teſtamentum dicitur condidiſſe, ſubtiliter te (ne quid de rebus eccleſiæ ſuæ conſumpſiſſet) oportet inquirere. Et ſi quidem eum exinde aliquid incongruè minuiſſe didiceris, ita age, ut res ipſæ ab eo, cujus intereſt, modis omnibus reparentur.

C. III. ¶ *Quæ monaſteriis ab Epiſcopo conferuntur, revocari non debent.*

Item Gregorius *Mariniano Epiſcopo Ravennati, lib. 5. epiſt. 1. ſeu c. 101.*

QVia Ioannes quondam deceſſor tuus 1, dum viveret, ſæpius à nobis expetiit, ut ea, quæ in monaſterio illo contulerat, quod juxta eccleſiam ſancti Apollinaris ipſe conſtruxerat noſtra debuiſſemus auctoritate firmare, & nos facturos hoc eſſe promiſimus, fraternitatem veſtram neceſſariò duximus adhortandam, ut nihil de his, quæ illic contulit, atq; conſtituit, aliquo modo patiatur imminui: ſed omnia firma ſtudeat ſtabilitate ſervari. Hujus igitur monaſterii, & collatarum illic rerum, quia in teſtamento, quod condidit, feciſſe noſcitur mentionem, ſciendum vobis eſt, non ea nos ideò confirmaſſe, quoniam ſupremam ejus ſequimur voluntatem: ſed quia ei hos (ſicut diximus) viventi promiſimus. Hæc itaq; ſi ſollicitè fraternitas veſtra implere feſtinet: quatenus & quæ in ſuprafcripto monaſterio cōſtituit, & à nobis ſunt firmata, ſerventur, & illa, quæ in damnum dari, vel fieri per teſtamentum ſuæ decrevit eccleſiæ, nullam, prohibente nempe lege, obtineant firmitatem.

1 ¶ Ioannes quondam deceſſor tuus] *Hæc verba non ſunt hoc loco apud B. Gregorium, ſed ex ſuperioribus huc comportata.*

C. IV. ¶ *Quæ ante ſuam ordinationem, vel poſt, hæreditaria ſucceſſione acquiſivit Epiſcopus, cui vult, derelinquat.*

Item ex concilio Hiſpalenſi.

¶ *Sic etiam citant Burchardus, & Ivo, & in Hiſpalenſi primo habentur nonnulla ad hanc rem facientia. Si integrum caput habetur in concilio Pariſienſi, l. 1. c. 14. & in Capitularibus, l. 5. c. 175. refertur inter alia decreta concilii Pariſienſis.*

FIxum *c* ab hinc, & perpetuò manſurum eſſe decrevimus, ut Epiſcopus rebus ſui juris, quas aut ante

a *al. Deodato.* b *ſup. ea. q. 2. res in Epiſcopatu. Poly. l. 4. tit. 19.* c *Burch. l. 1. c. 214. Ivo p. 5. c. 328.*

Epiſcopatum, aut certè in Epiſcopatu hæreditaria ſucceſſione acquiſivit, ſecundùm auctoritatem canonicam quidquid vult, faciat, & cui vult, eas conferat. Poſtquam autem Epiſcopus factus eſt, quaſcunque res de facultatibus eccleſiæ, aut ſuo, aut alterius nomine, qualibet conditione comparaverit, decrevimus, ut non in propinquorum ſuorum, ſed in eccleſiæ, cui præeſt, jura deveniant.

De rebus verò eccleſiaſticis teſtari licet Epiſcopo, ſi tantundem de propriis reſtituat.

C. V. ¶ *Quomodo poſſunt eſſe rata, quæ de eccleſiæ proprietate teſtamento legantur.*

Unde in Agathenſi *a* concilio, *c.51. ſtatutum eſt.*

SI *b* Epiſcopus condito teſtamento aliquid de eccleſiaſtici juris proprietate legaverit, aliter non valebit, niſi tantundem de juris proprii facultate ſuppleverit.

2 pars. *Sed ſi Epiſcopus, vel quilibet ex gradu eccleſiaſtico inteſtatus defunctus fuerit, nec aliqui inventi fuerint, qui jure cognationis ſuccedant, eccleſia ſua ei ſuccedat in integrum: nec licebit alicui aliqua ex rebus ejus præſumere.*

C. VI. ¶ *Epiſcopo inteſtato eccleſia ſuccedat in integrum.*

Unde in Tarraconenſi concilio, *c.12. ſtatutum eſt.*

SIcubi defunctus fuerit Epiſcopus inteſtatus, poſt defunctionem ejus 1 à Presbyteris & Diaconis de rebus ipſius inventarium fideliter conſcribatur, à minimo uſq; ad maximum, id eſt, de utenſilibus, vel de omni ſuppellectile: ita tamen, ut ſi quis exinde vel præſumpſiſſe aliquid, vel occultè fuerit tuliſſe convictus, ſecundùm furti tenorem reſtituat univerſa.

1 ¶ Defunctionem ejus] *Antea legebatur,* hanc diffinitionem. *Emendatum eſt ex variis conciliorum editionibus, & duobus codicibus Vaticanis, quemadmodum nonnulla alia. In codice autem Lucenſi regio legitur,* poſt depoſitionem ejus.

C. VII. ¶ *De eodem.*

Item ex concilio Triburienſi.

QVicunque *c* ex gradu eccleſiaſtico ſine teſtamento, & ſine cognatione deceſſerit, hæreditas ejus ad eccleſiam, ubi deſervivit, devolvatur. Similiter de ſanctimonialibus.

¶ *Burchardus etiam, & Ivo citant capitulum hoc ex concilio Triburienſi, cui præfuit Arnulphus. Sed in eo, quod extat, non habetur. Simillima leguntur apud Iulianum anteceſſorem novella 131. cap.18.*

CAVSA XIII.

DIœceſiani cujuſdam baptiſmalis eccleſiæ, cladibus bellorum preſſi, hoſtili metu compulſi, domicilia ſua tranſtulerunt in aliam diœceſim: prædia tamen antiqua non deſierunt colere: cœperunt perſolvere decimas illi eccleſiæ, in cujus diœceſim tranſierunt: & apud eam ſibi elegerunt ſepulturas. Tranſactis quinquaginta annis, clerici, quibus quondam perſolverant decimas, cœperunt movere quæſtionem in eos, qui ab iſtis accipiunt d *primitias, & decimas: veniunt ad cauſam.*

1 *Modò primum quæritur, ſi illi quorum domicilia ſunt in diœceſi hujus baptiſmalis eccleſiæ, debeant perſolvere decimas illi eccleſiæ, & celebrare ſuas exequias apud eam eccleſiam, in qua quondam hæc fiebant à parentibus eorum.*

2 *Secundò, an præſcriptione temporis, jus percipiendi decimas, & funerandi tollatur.*

a *Et in Epaunenſi, cap. 17.* b *Burchard. lib.1. cap. 212. Ivo part.3. cap.326.* c *Burch. l.2. cap.207. Ivo part. 6. c.282.* d *al. acceperint.*

QVÆSTIO I.

1 ps *QVòd priori eccleſiæ hæc omnia jure perſolvenda ſint, ...
res his argumentis probare contendunt. Conſtat ...
quamque baptiſmalem eccleſiam habere diœceſim ...
legitimè aſſignatam: ſicut & parochiales eccleſiæ habent ...
ſibi diſtributas.*

C. I. ¶ *Singuli ſacerdotes proprias debent habere eccleſias.*

Unde Dionyſius Papa *Severo Epiſcopo, epiſtola ſecunda.*

ECcleſias *a* ſingulas ſingulis Presbyteris ded...
parochias, & cœmeteria eis diviſimus: & un...
que jus proprium habere ſtatuimus: ita videli...
nullus alterius parochiæ terminos, aut jus invada...
ſit unuſquiſque ſuis terminis contentus, & taliter ec...
ſiam, & plebem ſibi commiſſam cuſtodiat, ut ...
bunal æterni judicis ex omnibus ſibi commiſſis ...
nem reddat: & non judicium, ſed gloriam pro ſu...
bus accipiat.

*In diœceſi autem deſignata quæcunque prædia coluntur, ...
tus decimationum baptiſmali eccleſiæ aſſignatus debet ſibi ...
ergo & prædia hæc intra terminos noſtræ diœceſis continentur, ...
ventus decimationum nobis legitimè aſſignatus, noſtræ eccl...
ſolvendus eſt.*

2 pars. *His ita reſpondetur. Decimæ* b *à Deo ...
ſunt per Moyſem, ut perſolverentur à populo filiis Levi pro ...
ſterio, in quo deſerviebant ei in tabernaculo. Non accipiebant ...
Levi decimas, niſi ab eis, pro quibus offerebant preces, & ſa...
Quia ergo nos ſervimus Domino in tabernaculo, offerimus ...
preces, & ſacrificia, & ipſi debent nobis perſolvere decimas ...
mitias. ¶ Item, cùm decimæ darentur filiis Levi ...
offerentis perſolvebantur, ut contempto Levita, qui ſecum ...
eligeret, cui vellet decimas dare. Nam dictum* c ...
*qui tecum moratur & intra muros tuos habitat, comedent ...
ex ſingulis tribubus civitates ad habitandum acceperunt ...
quæque tribus illis perſolveret decimas, qui ſecum ...
Moyſes præcepit filiis Iſrael (ſicut legitur* d *in Deuteronomio ...
loco quem elegerit Dominus Deus veſter, ut ſit nomen ejus ...
omnia, quæ præcipio conferetis, holocauſta, & hoſtias, & ...
primitias manuum veſtrarum, & quidquid præcipuum ...
neribus veſtris, quæ voviſtis Domino. Ibi epulabimini ...
mino Deo veſtro, vos, & filii, & filiæ veſtræ, famuli & ...
que Levita, qui in urbibus veſtris commoratur. Neque ...
aliam partem, atque poſſeſſionem inter vos] & infrà. [...
mam frumenti, vini, & olei tui, primogenita armentorum ...
corum, & omnia, quæ voveris, & ſponte offerre volueris, ...
tias manuum tuarum coram Domino Deo tuo, comedes ...
quem elegerit Dominus Deus tuus, tu, & filius tuus, & ...
ſervus & famula, atque Levita, qui manet in urbibus tuis] ...
ergo nos intra muros urbis iſtorum ſedemus, & eis ...
cti ſumus, ritè ab eis decimas accipimus. Item ait Pro...
[Producens fœnum jumentis, & herbam ſervituti ho...
Fœnum, & herba ex terra producitur: ſed quibus? ...
rigantibus eam, id eſt, hominibus colentibus eam* f, ...
vientibus ipſi. Item Apoſtolus g. [*Communicet autem ...
catechizatur verbo, ei qui ſe catechizat, in omnibus bonis.] ...
Corinth.* h *autem probat ſpecialiter ſibi deberi ſumptus, ...
ritualia miniſtravit, dicens. [Si nos vobis ſpiritualia ſeminavimus ...
magnū eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus?] Item* i. [*Si alii ...*

a *Polycarp. lib.4. tit.31. Burch. lib.3. c.43. Ivo p.3. c...
l.5. c.73. Pann. lib.2. c.42.* b *Numer. 18.* c *Deuter. ...*
d *Deut.12.* e *Pſal.103.* f *al. cum.* g *Galat.6.* ...
i *Ibidem.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN